

Хорунжак Н. М.,
д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ АНАЛІЗУ: ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ

Своєчасне отримання якісної обліково-аналітичної інформації дозволяє системі управління ефективно вирішувати проблеми досягнення максимальної результативності діяльності. Найсучаснішим способом прискорення отримання такої інформації є широке використання інформаційних технологій та систем. З огляду на це можна стверджувати, що існують об'єктивні позитивні умови комп'ютеризації самих процесів аналізу, який має усі інструменти й методи для формування досконалої інформаційної бази управління та забезпечення ефективності діяльності суб'єктів у конкурентному середовищі.

Незаслужено занедбаний методологічний механізм аналізу в більшості випадків призводить до прийняття неефективних і нераціональних управлінських рішень. Але лише незначна частина підприємців, власників бізнесу та керівників державних підприємств ініціює активізацію застосування методів аналізу в управлінській діяльності. Це пов'язано з тим, що є ряд суттєвих перепон на шляху активізації цього процесу. Зокрема, здебільшого вони лежать в площині фінансових можливостей, кадрів, і, що не менш важливо, недостатній обізнаності з наявними програмними продуктами та їх характеристиками. До прикладу, будь-яка бухгалтерська програма менш придатна для потреб аналізу. Попри наявність у складі її можливостей такої функції як «Аналіз рахунку», яка дозволяє виводити дані по обраних для аналізу рахунках бухгалтерського обліку в розрізі дебету й кредиту, особливих додатків для аналітичних обчислень і застосування специфічних методів аналізу підприємства зазвичай не використовують.

Основними причинами такого явища є: значна вартість програмних додатків для аналізу; недостатня професійна підготовка працівників економічної та управлінської ланки підприємств до використання сучасних інформаційних технологій для здійснення аналітичних операцій; недостатнє знання переваг автоматизації та інформації, яку несе в собі будь-яка аналітика, якщо вона вдало й своєчасно зроблена; невиправдане ігнорування можливостями, які можуть бути відкриті для суб'єкта господарювання (підприємства), за умови своєчасного виявлення недоліків його функціонування та діяльності; потреба з постійному оновленні програмних додатків для аналізу у зв'язку з частою зміною законодавства з питань ведення обліку, особливо податкового; інші причини. Першим кроком до розв'язання вказаного завдання є накреслення шляхів подолання існуючих проблем, що пов'язані з втіленням у життя рішення про запровадження автоматизації аналізу. В узагальненому схематичному вигляді можливості вирішення проблем проілюстровані на рис. 1.

Рис. 1. Стан, проблеми та шляхи їх вирішення в питаннях автоматизації процесу аналізу

Примітка: * - узагальнено автором на основі критичної оцінки доступних описів програм

Загалом слід нарешті визнати, що автоматизація економічного аналізу дозволяє підвищувати ефективність управління завдяки налагодженню зв'язку між головним офісом і підрозділами підприємства. При цьому не обов'язково мати у штаті програмістів, які займаються безпосередньо супроводом програмного засобу, придбаного організацією оскільки сучасні технології дозволяють мати віддалений доступ до системи й управляти нею у випадку відповідного звернення суб'єкта господарювання (за відповідну договірну плату).

За ринкової економіки перший план виносяться економічні методи управління тому аналіз набуває вагомого значення. Його завдання полягає не лише у виявленні помилок у виборі напрямку та обсягів діяльності, а й у розкритті можливостей подальшого зростання економіки.

Діяльність підприємств, вказує на доцільність відновлення використання та вдосконалення практики економічного аналізу. А в сьогоденних ринкових умовах, можна говорити про перспективи його подальшого зростання, що проявляються не лише в збільшенні необхідності проведення аналітичної роботи в господарській діяльності підприємства, а й в поступовому переході до автоматизації економічного аналізу, в тому числі з використанням відомих зарубіжних методів його проведення.

Використання ІТ-технологій для збору, обробки, проведення аналізу та використання результатних даних для прийняття управлінських рішень забезпечує певні переваги підприємства перед конкурентами. Велике значення в цьому процесі відіграє своєчасність одержання якісної, неупередженої та достовірної облікової інформації. Автоматизація є саме тим інструментом, котрий забезпечує виконання цього завдання й сприяє підвищенню ефективності управління.

Прийняття управлінських рішень на основі результатних даних, отриманих через застосування різних програмних додатків і продуктів створює передумови для вирішення низки організаційних і прикладних практичних проблем, що виникають в процесі діяльності з надання послуг і виконання робіт чи реалізації продукції. Створення комплексних інформаційних систем, які поєднують у собі функції обліку, аналізу та контролю – найбільш перспективний шлях досягнення результативної діяльності суб'єктів у сучасному ринковому середовищі.

Обґрунтування переваг використання сучасних ІТ для потре здійснення економічного аналізу, а також оцінка ринку програмного забезпечення (ідентифікація їх переваг і недоліків в контексті відповідності особливостям діяльності) дозволить вирішити проблему прийняття рішення на користь автоматизації.

Загалом, в сучасних умовах безліч можливостей комп'ютеризації (автоматизації) процесу аналізу. Але, слід врахувати те, що помилковим є уявлення, ніби, маючи хорошу програму, можна розв'язати будь-яку задачу. Необхідні відповідні практичні узагальнення, врахування вимог системи управління й, зрештою, висока класність фахівців, здатних брати на себе виконання таких задач.